

5.Sınıf 1.Ünite (Bilişim Teknolojileri) BİLİŞİM İLE TANIŞIYORUM

Bilgi Nedir?

Bir konu ya da iş konusunda öğrenilen ya da öğretilen şeylerdir. İnsan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütünüdür.

İletişim Nedir?

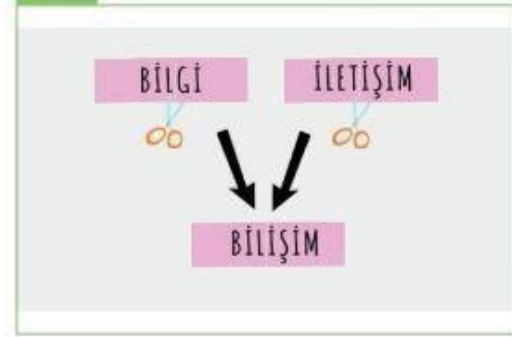
Duygu, düşünce ya da bilgilerin; ses, yazı ya da sembollerle paylaşılmasıdır. Araç kullanarak ya da kullanmadan yapılabilecek bir bilgi alışverişidir.

Teknoloji Nedir?

İnsanoğlunun tasarlayarak ürettiği veya uygulamaya koyduğu her türlü faydalı, faydasız veya zararlı alet ve araçlardır.

Bilişim Teknolojileri Nedir?

Bilginin toplanması, işlenmesi, saklanması ve iletilmesini sağlayan her türlü teknolojiye denir. Örnek vermek gerekirse bilgisayarlar, tabletler, akıllı telefonlar, televizyonlar bunlar bilişim teknolojilerine örnek olarak verilebilir.

Donanım Nedir?

Donanım bilgisayarın elle tutabildiğimiz, gözle görebildiğimiz fiziksel parçalarına verilen isimdir. Örnek vermek gerekirse;

1. Ekran
2. Mouse
3. Klavye
4. Sabit Disk
5. Mikrofon
6. Yazıcı
7. Tarayıcı

gibi parçalara biz donanım ismini veriyoruz. Yani bilgisayar parçalarına kısaca donanım ismini verebiliriz.

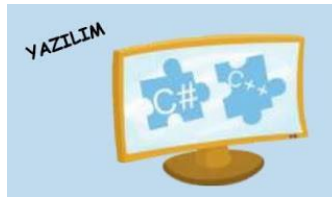
Yazılım Nedir?

Kullanıcının bilgisayarda istediği işlemleri yaptırmasını sağlayan programlara denir. Kısaca bilgisayarda gözle gördüğümüz ama elle tutamadığımız programlara yazılım ismi verilir. Peki bilgisayarlarda en çok kullanılan yazılımlar nelerdir?

Bilgisayarlarda en çok kullanılan yazılımlar;

1. Antivirüs programları
2. Paint (Resim Çizme Programı)
3. Web Tarayıcıları (Web Browser)
4. Media Oynatıcılar
5. Yazı Yazma Programları

gibi programlar bilgisayarlarda en çok kullanılan yazılımlara örnek olarak verilebilir.

Arayüz Nedir?

Elektronik cihazlardaki yazılımların kontrolü amacıyla kullanılan ortak yüzeylere verilen isimdir. Arayüzler genellikle birbirinden farklı olarak tasarlanır. A programı ile B programının arayüzü birbirinden farklı olacaktır.

Etkileşim Nedir?

Teknolojik araçların arayüzleri aracılığıyla bizimle kurdukları iletişimidir.

İnternet Nedir?

Diğer bilgisayar ağlarının birbirine bağlanmasıyla oluşmuş ve farklı noktalar arasında elektronik veri alışverişine olanak sağlayan dünyaca yaygın ağ sistemidir. Dünyanın en büyük ağına kısaca internet diyebiliriz.

Bilişim Teknolojilerinin Kullanıldığı Alanlar Nelerdir?

Bilişim teknolojilerinin en çok kullanıldığı alanlar;

1. Eğitim >> akıllı tahta, projeksiyon cihazı, fotokopi makinesi vb
2. Sağlık >> E-Randevu, E-Reçete, MR, röntgen vb
3. Ulaşım >> GPS, navigasyon, radar, mobese vb.
4. Güvenlik >> kameralar, alarm sistemleri, X-Ray vb
5. Bankacılık >> ATM, pos cihazı, kredi kartı, online ve mobil bankacılık, para sayma makineleri
6. Alışveriş

Bilişim Teknolojilerinin Sağladığı Yararlar Nedir?

1. Hayatı Kolaylaştırır
2. Maliyeti Azaltır
3. Hayatı Hızlandırır
4. Verimliliği Artırır
5. Güvenirliği Artırır

Bilişim Teknolojileri ve Sağlık - Ergonomi Nedir?

Özellikle artan tablet, bilgisayar, akıllı telefon kullanımından sonra bu cihazları kullanırken çok dikkatli olmamız gerekiyor. Peki neler yapmamız lazım?

Ergonomi Nedir?

Fiziksel çevrenin, insanın kullandığı bir makine ya da araç için en uygun hale getirilmesidir. Özellikle bilgisayar kullanırken çevremizin nasıl olması gerektiğidir.

İlk Bilgisayar Ne Zaman Yapıldı?

1947 yılında basına tanıtılan ilk elektronik bilgisayar ENIAC (Electronic Numerical Integrator And Computer - Elektronik sayısal entegreli hesaplayıcı), günümüzdeki bilgisayarların temeli kabul edilmektedir. ENIAC, ilk elektronik veri işleme kapasiteli ve elektrikle çalışan bilgisayardır. Sadece basit bir hesap makinesinin işlevlerini yapabilen ve 167 m²'lik bir alana ancak sığabilen ENIAC'ın ağırlığı 30 tondur.

Bilgisayar Kullanırken Nelere Dikkat Etmeliyiz?

- Ekran göz hizasında olmalıdır
- Ekranı yakından bakmamalıyız
- Ekran ile gözlerimiz arası 50-70 cm arası olmalıdır
- Dik oturmalı ve kollarımız dirsekten 90 derece kırık olmalıdır
- Bilekler klavye kullanırken desteklenmelidir
- Ayaklarımız mutlaka yer ile temas etmeli eğer ayaklarımız sandalyeye oturduğumuz zaman havada kalıyorsa mutlaka altına bir şeyler konulmalı
- Ayarlanabilir sandalye kullanılmalıdır. Yani sandalyemiz yüksek ise ya da düşük seviyede ise bunun seviyesini istediğimiz gibi ayarlaya bilmeliyiz.

Eğer bilgisayar bağımlısı olursak;

- Gözlerimizde bozukluk meydana gelebilir.
- Derslerde başarısız olabiliriz
- Dikkat eksikliği yaşayabiliriz
- Tembellik ve obezite gibi durumlarla karşılaşabiliriz.
- Çevreden uzaklaşabilir ve asosyal bir insan olabiliriz.

5.Sınıf 1.Ünite (Bilişim Teknolojileri) BİLGİSAYARIMDA GÖRDÜKLERİM, GÖRMEDİKLERİM

1) Harici (Dış) ve Dahili (İç) Donanım Birimleri

Harici (Dış) Donanım Birimleri

Harici donanım birimi demek kasa dışında bulunan donanımlar demektir. Bilgisayar kasasının dışında bulunan tüm bilgisayar parçalarına verilen isimdir.

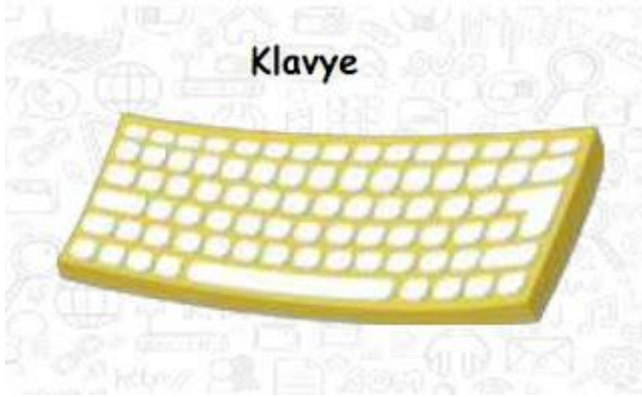
1- Ekran sayesinde bilgisayarda oluşan görüntüleri görebiliriz. Ekranın diğer ismi monitördür. Monitörlerin çeşitli büyüklükte ve çözünürlükte çeşitleri bulunmaktadır.

2- Fare bilgisayarın işaretçisini kontrol etmemizi sağlayan bir donanım birimidir. Diğer ismi mouse dır. Çeşitli türleri vardır. Kablolü ve kablosuz mouse çeşitleri bulunmaktadır.

3- Bilgisayarın açılması için gerekli olan gücü sağlayan donanım birimidir. Evlerimizde kullanılan prizlerden gelen güç güç kaynağı tarafından alınarak bilgisayarın diğer donanım birimlerine aktarılmaktadır.

4- Bilgisayarımızda kullandığımız klavye üzerinde tuşları bulunan ve yazı yazmamızı sağlayan donanım birimidir. Klavye ile bizler metinsel ya da sayısal bilgi girişi yapabiliriz. Klavyelerin F ve Q klavye gibi çeşitleri bulunmaktadır. F klavye bizim dilimize uygun olan klavye türüdür ve kullanmamız tavsiye edilen klavye türüdür.

5- Hoparlör ve kulaklık sayesinde bilgisayardaki sesler dışarıya aktarılabilir. Eğer hoparlör ya da kulaklık olmazsa bilgisayardaki sesleri duyamayız.

6- Bilgisayarda yer alan şekil, resim ya da yazıları kağıda aktarmaya yarayan donanım birimidir. Örneğin 5.sınıf bilişim teknolojileri yazılı soruları microsoft word programı ile hazırlanır daha sonra ise yazıcı ile çıktı alınır. Yazıcılarında çeşitleri vardır. Lazer yazıcılar ve 3D yazıcılar günümüzde çok tercih edilen yazıcılar arasında yer almaktadır. Özellikle 3D yazıcılar ile çok çeşitli araç ve gereçler de basılabilmektedir.

Dahili (İç) Donanım Birimleri

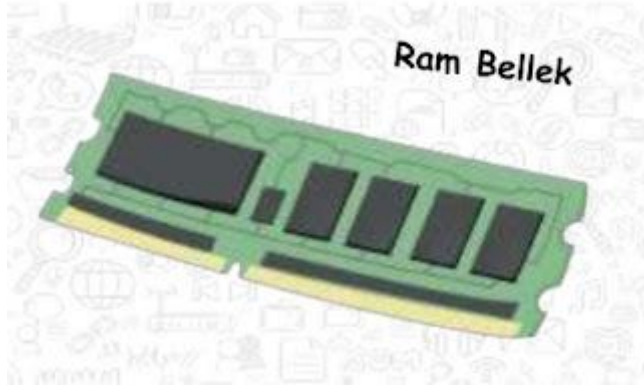
Dahili donanım birimleri, kasa içerisinde bulunan yani bizim ancak bilgisayarı söktüğümüz zaman görebileceğimiz donanım birimleridir.

1- Bilgisayarın en büyük ve en önemli donanım birimlerinden bir tanesidir. Aşağıda yer alan diğer dahili (iç) donanım birimleri ve yukarıda yer alan harici (dış) donanım birimleri ana kart üzerindeki uyumlu yuvalara takılmaktadır. Anakartı vücudumuzdaki kalbe benzetebiliriz. Günümüzde çok çeşitli anakartlar çıkmıştır.

2- Bilgisayarın beynidir. İngilizce olarak CPU şeklinde kısaltılmaktadır. Açılımı Central Process Unit Türkçesi ile Merkezi İşlem Birimi demektir. Küçük bir parça olmasına rağmen bilgisayarlar için çok önemli bir parçadır. Günümüzde mobil telefonlar ve bilgisayarlar için üretilen çok sayıda işlemci türü ve markası bulunmaktadır.

3- Kullanıcının bilgisayar üzerinde çalışması sırasında yaptığı işlemlere ait verilerin geçici olarak tutulduğu iç donanım parçasıdır. Bilgisayar kapatıldığında ram içerisindeki tüm veriler silinmektedir. Özellikle bilgisayarların ya da telefonların hızlı çalışmasında çok önemli görevler üstlenmektedir. Geçici hafıza olarak bilinir. Çünkü elektrikler kesildiği zaman içerisinde tuttuğu bilgiler silinir.

4- Sabit disk ya da diğer ismi ile Hard Disk ler bilgisayarların kalıcı tuttuğu bilgilerin saklandığı yerdir. Örnek vermek gerekirse bilgisayarınızda yer alan resimler, videolar, yazılı soruları, müzikler gibi bilgisayarın içinde siz silmediğiniz sürece duran veriler (bilgiler) sabit disk içerisinde durmaktadır. Sabit disk kısaca HDD şeklinde gösterilmektedir. Sabit diskler de bilgisayarlar için çok önemli donanım birimlerindedir.

5- Bilgisayarda sesin oluşmasını sağlayan donanım birimidir. Ses kartı olmasa bilgisayarda ses oluşmazdı.

2) Yazılım Türleri

Daha önceki ünitemiz içerisinde yazılımın ne olduğundan bahsetmiştir. Eğer hatırlamıyorsanız 1.üniteye tekrar dönebilirsiniz. Yazılım türleri;

- Sistem yazılımları
- Uygulama yazılımları olmak üzere 2 çeşittir.

1) Sistem Yazılımları

Bilgisayara ait tüm donanım ve yazılım kaynaklarını kullanarak bilgisayarın yönetimini sağlayan bilgisayar ve kullanıcı arasındaki arayüz yazılımlarıdır. Kısaca sistem yazılımları için işletim sistemleri de diyebiliriz. Bunlar;

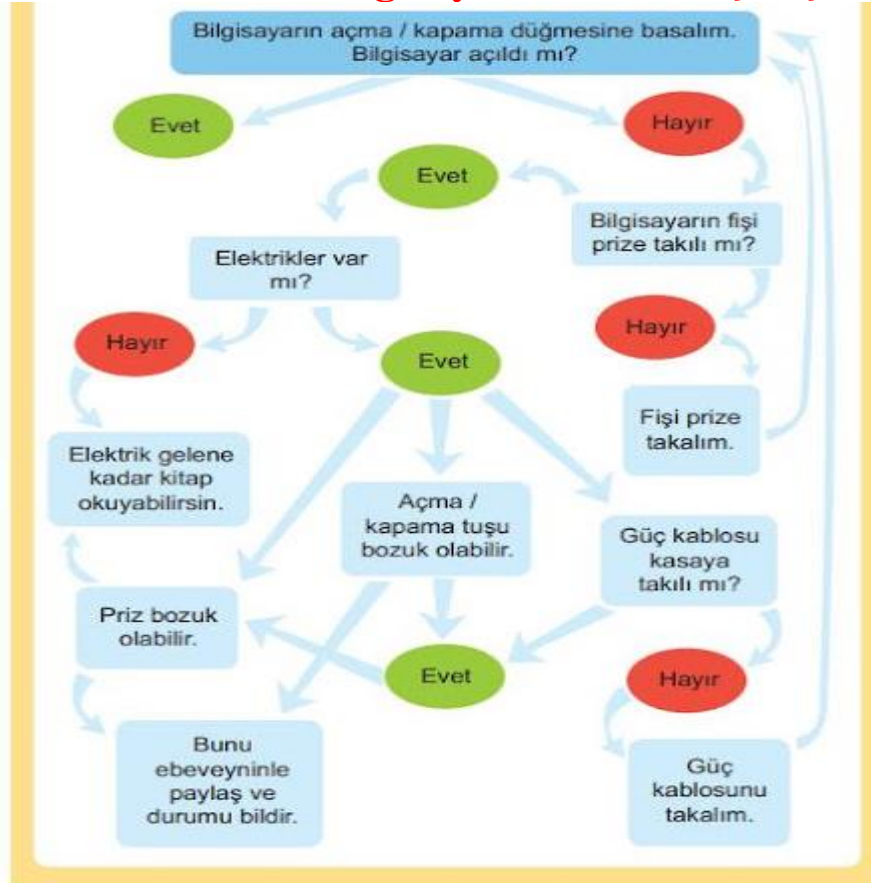
- Pardus
- Windows
- Linux
- Android
- IOS
- MacOS

2) Uygulama Yazılımları

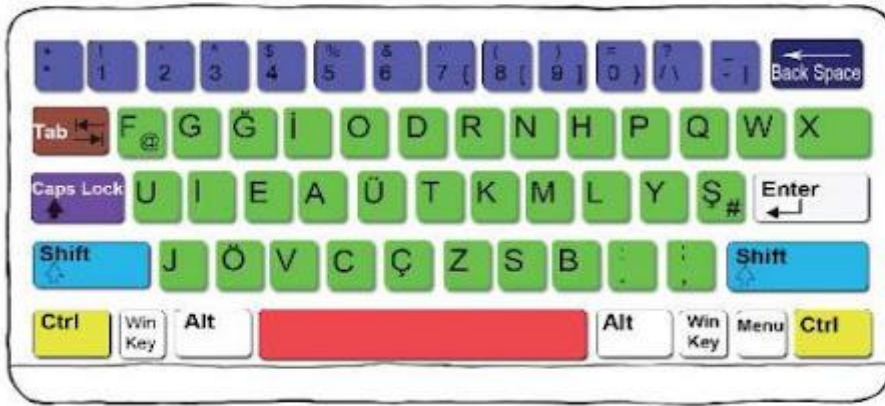
Bilgisayarda çeşitli uygulamaları çalıştırmamızı sağlayan yazılımlardır. Bunlar;

- Excel
- Word
- Web browser
- Photoshop
- Paint
- Avast gibi yazılımlardır.

3) Bilgisayarım Neden Çalışmaz?

4) Klavye Tuşları ve Görevleri

Yukarıda F klavye gösterilmektedir. F klavye, Türkçe için özel olarak geliştirilmiş bir klavye çeşididir.

5) Donanım Birimleri Giriş-Çıkış Birimleri

Giriş birimi demek bilgisayara bilgi girişi yapmayı sağlayan donanım demek örneğin klavye bir giriş birimidir çünkü bizler klavyede yer alan tuşlar ile bilgisayara bilgi girişi yapabiliriz. Yine örneğin hoparlör çıkış birimidir. Hoparlör sayesinde bilgisayardan bilgi çıkışı yapılmaktadır.

<i>Giriş Birimleri</i>	<i>Çıkış Birimleri</i>
Klavye	Hoparlör
Fare	Yazıcı
Scanner (Tarayıcı)	Çizici
Mikrofon	Hafıza kartları
Ekran (Dokunmatik)	Ekran
Kamera	CD - DVD yazıcılar
Optik okuyucu	
Hafıza kartları	
CD - DVD okuyucular	

6) Verilerimi Saklıyorum

	■	■	■		1, 3, 1
				■	4, 1
	■	■	■	■	1, 4
■				■	0, 1, 3, 1
■				■	0, 1, 3, 1
	■	■	■	■	1, 4

Yukarıda gördüğünüz gibi bir a harfi yapılmıştır. Peki bilgisayara bu a harfini nasıl yapmıştır? Boş ve dolu alanların belirlenmesi yöntemi ile. Her bir satırdaki boş ve dolu karelerin sayısı belirlenerek saklanır. Önce boş kare sayısı sonra dolu kare sayısı ve tekrar boş kare sayısı olmak üzere sırasıyla aynı işlem bir satırdaki tüm kareler için tekrarlanır. Daha sonra aynı işlem diğer satırlar için de aynı şekilde devam eder.

7) Verilerim Nerede

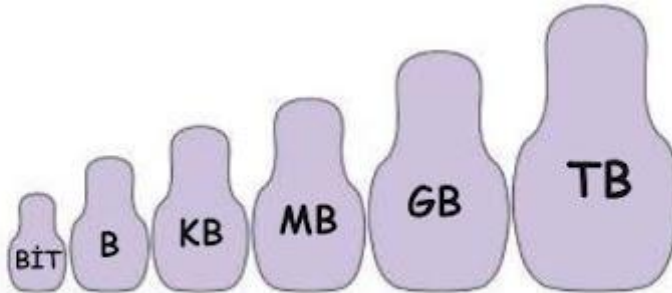
Bilgisayarımızda yer alan verilerinde belirli bir kapasiteleri yani dosya boyutları vardır arkadaşlar. Örnek vermek gerekirse hepimizin nasıl bir kilogram ağırlığı varsa bilgisayarımızda yer alan dosyalarında birer boyutu vardır.

Şöyle bir örnek verelim 1000 gram 1 kilogram'a eşittir değil mi? Aynen... Bu şekilde biz günlük hayatta nasıl ölçü birimleri kullanıyor ve bunları birbirine dönüştürme işlemi yapıyorsak bilgisayarda yer alan verilerde de ölçü birimleri kullanılır ve bunlarda birbirine dönüştürülür.

Bilgisayar Hafıza Ölçü Birimleri

- 8 BİT (BİT) = 1 BYTE (B)
- 1024 BYTE (B) = 1 KİLOBYTE (KB)
- 1024 KİLOBYTE (KB) = 1 MEGABYTE (MB)
- 1024 MEGABYTE (MB) = 1 GİGABYTE (GB)
- 1024 GİGABYTE (GB) = 1 TERABYTE (TB)
- 1024 TERABYTE (TB) = 1 PETABYTE (PB)

Hafıza ölçü birimleri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır.

5.Sınıf 1.Ünite (Bilişim Teknolojileri) DOSYA YÖNETİMİ

1) Dosya Nedir?

Bilgisayar dosyası, sanal ortamdaki verilerin disk üzerinde saklanması için oluşturulan belirli büyüklükteki veri yapısıdır. Kısaca bizlerin bilgisayarlar üzerinde depoladığımız tüm verilere (bilgilere) dosya denir.

Bilgisayarda yer alan dosyalar 3 kısımda oluşur. Bunlar dosya adı, nokta işareti ve dosya uzantısıdır.

Dosya adı: Genellikle örnekte de olduğu gibi o dosyanın içindeki bilgiyi çağrıştıracak şekilde dosyayı hazırlayan kişi tarafından yazılır. "Bisikletresmi" burada dosya adıdır.

Nokta işareti: Dosya adı ile dosya uzantısını ayırmak için kullanılan ayraç görevini görür. Nokta işareti önemlidir ve genelde dosyanın hazırlandığı program tarafından otomatik konur.

Dosya uzantısı: Dosyaların bilgisayar üzerinden tanınması dosya uzantısı ile olur. Bilgisayar bir dosyayı açmadan önce dosya uzantısına bakar ve resim ise resim programı ile, yazı ise kelime işlemci ile açar.

Yukarıda yer alan bir bisiklet resmi görüyorsunuz. Bu görmüş olduğunuz resim bir dosyadır ve şimdi bu dosyayı bir inceleyelim.

Dosyanın adı: bisikletresmi

Dosya Uzantısı: jpg

Evet gördüğünüz gibi bir dosya 3 kısımdan oluşuyor. Dosya adı, nokta ve dosya uzantısı şeklinde

NOT: Dosya adı isimlendirilirken ? * / \ | ” : < > karakterleri kullanılmaz.

2) Dosya Uzantıları Nelerdir?

Birçok dosya uzantısı vardır. Bu dosya uzantıları içinde en fazla kullanılan dosya uzantılarına bakalım.

Resim Dosya Uzantıları

Bir çok resim dosya uzantısı vardır arkadaşlar. Aşağıda verilen dosya uzantılarını gördüğünüz zaman o dosyanın bir resim dosyası olduğunu söyleyebiliriz. Bu dosya uzantıları;

- jpg
- png
- gif
- bmp

Ses Dosya Uzantıları

Resim dosya uzantıları dışında bir çok ses dosya uzantısı da vardır arkadaşlar. Aşağıda verilen dosya uzantılarını gördüğünüz zaman bu dosyaların ses dosya uzantısı olduğunu söyleyebiliriz. Bu dosya uzantıları;

- mp3
- wav
- wma
- aac

Video Dosya Uzantıları

Video dosya uzantıları ise aşağıdaki gibidir:

- avi
- mpg
- mov
- mp4
- wmv

Belge Dosya Uzantıları

Belge yani metin yazdığımız dosya uzantıları ise aşağıdaki gibidir:

- txt
- doc ve docx
- pdf

Yukarıda yer alan dosya uzantıları dışında diğer dosya uzantıları ise şu şekildedir:

- ppt ya da pptx > powerpoint dosya uzantısı
- xls ya daxlsx > excel dosya uzantısı
- exe > Çalıştırılabilir program uzantısı
- rar ya da zip > sıkıştırılmış dosya uzantıları
- html > metin tabanlı internet sayfası uzantısı
- swf > flash animasyon uzantısı

şeklinde diğer dosya uzantıları örnek olarak verilebilir.

3) Klasör Nedir?

Ortak bir özelliğe sahip dosyaları bir arada bulunduran birimlere klasör denir. Klasörleri günlük hayatımızda kullandığımız dosya klasörlerine benzetebiliriz. Örnek vermek gerekirse bilgisayarımızda yer alan oyunları OYUN klasörüne, müzikleri MÜZİK klasörüne atarız.

Klasörler sayesinde bilgisayarımızda olacak karışıklıkların önüne geçebiliriz. Ayrıca klasörleri istediğimiz bir yerden başka bir yere kolay bir şekilde de taşıyabiliriz.

4) Sürücü Nedir?

Dosya ve klasörlerin saklanabileceğini fiziksel ortamlardır. Örneğin sabit disk, CD/DVD ROM sürücüsü, hafıza kartı, USB bellek gibi. Bilgisayarlarımızda genellikle Yerel Disk C ve Yerel Disk D şeklinde 2 adet sürücü olur.

Yerel Disk C içerisindeki sürücüde işletim sistemi ve programlar ile ilgili dosya ve klasörler varken Yerel Disk D içerisinde de genelde bize özel olan resim, müzik, oyun gibi dosya ve klasörler yer almaktadır. Tabi siz C ve D isimlerinde değişiklikler yapabilirsiniz. Sürücü isimleri A'dan Z'ye kadar bir harf ile adlandırılır.

A ve B sadece disket sürücüyeye verilen harflerdir. Bunun dışındaki harfler sırasıyla diğer sürücülere verilir. **Harften sonra iki nokta (:)** işareti kullanılır. A: veya C: gibi.

5.Sınıf 2.Ünite (ETİK VE GÜVENLİK) ETİK DEĞERLER

1) Etik Nedir?

Etik; doğru ile yanlış, haklı ile haksız, iyi ile kötüyü, adil ile adil olmayana ayırt etmek, bunun sonucunda da doğru, haklı, iyi ve adil olduğuna inandığımız şeyleri yapmaktır.

2) İnternet Etiği Nedir?

İnternet etiği; internet ortamında dolaşırken yaptığımız doğru ya da yanlış davranışlardır. Aslında internet etiği demek, gerçek hayatta insanlara gösterdiğimiz saygı ve sevgiyi internet ortamında da insanlara göstermek demektir. Örnek vermek gerekirse günlük hayatta arkadaşlarımıza nasıl saygılı davranıyorsak, internet ortamında da arkadaşlarımıza saygılı davranmamız gerekiyor.

Etik Olan Davranışlar Nelerdir?

- İnterneti, insanlara zarar vermek için kullanmamalıyız.
- Başkalarının internette yaptığı çalışmalara engel olmamalıyız.
- Başkalarının gizli ve kişisel dosyalarını internet yoluyla çalmamalıyız.
- Parasını ödemediğimiz yazılımları kopyalayıp kendi malımız gibi kullanmamalıyız.
- Başkalarının elektronik iletişim kaynaklarını izinsiz kullanmamalıyız.
- Tasarladığımız programların doğuracağı sonuçları önceden düşünmeliyiz.
- Elektronik iletişim ortamını başkalarının haklarına saygı göstererek kullanmalıyız

Kamu Spotu Nedir?

Toplumu ilgilendiren ve yayınlanmasında kamu yararı bulunan, insanların bilinçlenmesine yönelik olarak hazırlanan reklamlara, kısa filmlere denir.

5.Sınıf 2.Ünite (ETİK VE GÜVENLİK) DİJİTAL YURTTAŞLIK

1) Dijital Yurttaş (Vatandaş) Nedir?

Hepimiz bu ülkede yaşayan ve eşit haklara sahip vatandaşlar yani yurttaşlarız. Birlikte yaşayan yurttaşlar olarak, bazı toplumsal kurallara ya da yasaların belirlediği kurallara uymak zorundayız.

Yalan söylememek, hırsızlık yapmamak, dolandırıcılık yapmamak, hakaret etmemek, trafik kurallarına uymak, nezaket kurallarına uymak, sıraya girmek, çevreyi korumak ve kirletmemek, başkalarının haklarına saygı duymak, doğaya saygı duymak gibi davranışlar daha iyi bir yurttaş olmak için insanların yapmaları gerekenlerdir.

Dijital Yurttaşlığın 9 boyutu

- Dijital Erişim
- Dijital Ticaret
- Dijital İletişim
- Dijital Okur-Yazarlık
- Dijital Etik
- Dijital Kanun
- Dijital Hak ve Sorumluluklar
- Dijital Sağlık
- Dijital Güvenlik

1) Dijital Erişim

İyi bir dijital vatandaş, internette bulunduğu bilgilerin doğru ya da yanlış olduğunu bilmelidir. Dijital erişim demek aslında herkes için internet demektir. Örneğin, cinsiyet, ırk, yaş, etnik kimlik, fiziksel ve zihinsel farklılıklara aldırış etmeden elektronik topluma tam katılımın sağlanmasıdır.

2) Dijital Ticaret

İyi bir dijital vatandaş, internette alışveriş yapabilmeli ve bu konudaki riskleri bilmelidir. İnternette alışveriş yaparken hangi sitelerin güvenli olduğunu bilmeli ve buna göre hareket edebilmelidir. Yalan reklamlara inanmadan güvenilir sitelerden doğru bir şekilde alışveriş yapabilmelidir.

3) Dijital İletişim

İnternette insanlar birbiriyle iletişim kurarken, insanlar birbirine saygılı davranmalıdır. İnternette yer alan ve korunması gereken gizli bilgileri de kötü niyetli insanların eline geçmesine engel olmalıdır.

4) Dijital Okur-Yazarlık

Adında anlaşılacağı gibi eğitim ortamlarında yani okullarda öğrenme ve öğretme sürecinde teknolojinin kullanmasını anlatır. Örnek vermek gerekirse okullarımızda akıllı tahtalar ve eba kullanımını dijital okuryazarlığa örnek verebiliriz.

5) Dijital Etik

Dijital etik, gerçek hayatta insanlara nasıl saygılı, dürüst ve iyi niyetli bir şekilde davranıyorsak; sanal yani dijital hayat içerisinde de insanlara bu şekilde davranmamız gerekiyor.

6) Dijital Kanun

İyi bir dijital vatandaş, gerçek hayatta suç olan şeyleri eğer internet ortamında da yaparsa suç olacağını bilir. Diyelim ki gerçek hayatta banka soymak nasıl suçsa sanal ortamda internet bankacılığı ile hırsızlık yapmak da suçtur ve dijital vatandaş bunu dijital kanun boyutu gereği bilmelidir.

7) Dijital Hak ve Sorumluluklar

İnternette kendisine yapılmasını istemediği davranışları başkalarına da yapmamalıdır. Başkalarının içeriklerini izinsiz kullanmamalıdır.

8) Dijital Sağlık

Bilgisayar ve internet kullanımı esnasında sağlıklı bir şekilde bilgisayar ve internette kullanmamız gerekir. Bu da dijital sağlık kapsamında incelenmektedir.

9) Dijital Güvenlik

Kişisel bilgi güvenliğine internet üstünde oldukça dikkat etmeli ve internet ortamında gezindiği sayfaların güvenilirliğine dikkat etmelidir.

NOT: Eğer, dijital yurttaşlık kurallarına uymaz isek, zorbalık yapmış oluruz. Dijital zorba olmamak için, uzak durmamız gereken davranışları hiç unutmayalım.

Dijital Zorba olmamak için aşağıda yer alan davranışları yapmamamız gerekir;

- Başkalarına hoşlarına gitmeyecek sözler söylemek,
- Başkalarının kişisel bilgilerini yayınlamakla tehdit etmek,
- Onur kırıcı sözler söylemek,
- İzinsiz bir şekilde, başkasına ait bir içeriği ve fotoğrafı kullanmak/yayınlamak,
- Kaba sözler içeren mesajlar göndermek, yorumlar yapmak,
- İnsanlara hoşlanmadıkları isim ve sıfatlarla hitap etmek,
- Doğru olmayan bilgiler ile profiller oluşturmak ve bu profiller üzerinden paylaşımlar yapmak,
- Gerçek dışı bilgiler yaymak,
- Başkaları hakkında asılsız haberler yaymak ya da bu konuda yorum yapmak,
- Başkalarının şifre ve kişisel bilgilerinin gizliliğine saygı duymamak ve bu tür bilgileri ele geçirmeye çalışmak.

2) E-Devlet Nedir?

e-Devlet, devlet hizmetlerinin kullanıcı ihtiyaçları göz önüne alınarak elektronik ortamda, güvenli, kesintisiz ve hızlı olarak ortak bir nokta üzerinden vatandaşa doğru bilgiye ulaştırılmasını amaçlayan web tabanlı bir sistemdir. Web sitesi turkiye.gov.tr adresidir.

E-Devletin Yararları Nelerdir?

- Zamandan kazanç sağlanır,
- Maliyetler düşer, verimlilik, hayat kalitesi ve memnuniyet artar,
- Kağıt bağımlılığı ve kullanımı azalır,
- Var olan bilgilere istediğiniz yer ve ortamda ulaşmayı sağlar.
- Hem devlet hem de vatandaş için karar almada kolaylık ve hız sağlanır.

E-Devlet Şifresi Nereden Nasıl Alınır?

E-devlet şifresi alabilmek için 18 yaşından büyük olmamız gerekir. Daha sonra PTT şubelerine giderek e-devlet şifresini kapalı bir zarf içerisinde alabiliriz.

E-devlet şifresi alırken kimliğimizin de yanımızda olması gerektiğini de lütfen unutmayalım.

E-Devlet'e Nasıl Girerim?

E-devlete giriş yapmak için turkiye.gov.tr adresine girin. Daha sonra sistem üzerinden T.C Kimlik numaranız ve PTT'den aldığınız şifre ile giriş yapın.

5.Sınıf 2.Ünite (ETİK VE GÜVENLİK) DİJİTAL ZORBA KARŞIMDA DURMA!

Kısaca dijital zorbalık demek; gerçek hayatta insanların bizlere yapmasından hoşlanmadığımız davranışları sanal ortamda da kimseye yapmamamız gerektiğini anlatır.

Diyelim ki gerçek hayatta size lakap takılmasından çok rahatsız oluyorsunuz, eğer birisi size sanal ortamda yani internette lakap takarsa size zorbalığa maruz kalmış oluyorsunuz.

Aynı şekilde siz başkalarının hoşlanmadığı davranışları sergiliyorsanız siz dijital zorbalık yapmış oluyorsunuz.

5.Sınıf 2.Ünite (ETİK VE GÜVENLİK) GİZLİ ve GÜVENLİ Mİ?

Nasıl ki gerçek hayatta gizli tutmamız gereken şeyler varsa arkadaşlar internet ortamında da gizli tutmamız gereken şeyler vardır. Örneğin; gerçek hayatta T.C kimlik numarası, annemizin kızlık soyadı, kredi kartı bilgileri gibi bize ait bilgileri nasıl gizli tutuyorsak internet ortamında da bazı bilgilerimizi gizli tutmamız gerekir.

Eğer gizli tutmamız gereken bilgiler; kötü insanların eline geçerse başımıza; dolandırıcılık, hakaret, sahte evrak düzenleme, veri silme, düzenleme gibi olumsuz şeyler gelebilir.

Özellikle internet ortamında (facebook, instagram, tiktok, youtube, kredi kartı şifresi vb..) kişisel bilgilerimizin başkalarının eline geçmesi gibi bir durumla karşılaşırsak bizler için bir çok olumsuz durum olacaktır.

Yukarıda bahsi geçen önlemlere özellikle e-posta kullanıcı adı ve şifresi oluşturulurken de dikkat etmemiz gerekir. Kötü niyetli kişi veya kişilerin e-posta hesabımızı ele geçirmesi durumunda bizim adımıza başkaları ile iletişim kurabilecekleri ve arkadaşlarımızın güvenliğini tehlikeye atabileceğimiz unutulmamalıdır.

NOT: E-posta hesabı alma yaş sınırı 13 olduğu için 13 yaşından küçüklerin e-posta hesabı olmaması gerekmektedir.

Güvenli Şifre Oluşturmak İçin Uyulması Gereken Kurallar

- 1) Şifrelerinizde kişisel bilgilerinize yer vermeyin. Örneğin, adınız, doğum tarihiniz veya kimlik numaranız, ali1999, 1986 gibi
- 2) Şifrenizde ardışık sayılar, harfler kullanmayın. Örneğin, 1234, abcd gibi.
- 3) Tahmin edilmesi kolay yanyana bulunan tuşları kullanmayın. Örneğin, qwerty, asdf gibi.
- 4) Araştırmacılar, Rockyou adlı müzik sitesinde yer alan 32 milyon şifreyi incelediler. Araştırmanın sonucuna göre kullanıcılar en çok şifresini tercih ettiği ortaya çıktı. Dünyada En Çok Tercih Edilen Şifre 1234564
- 5) Şifreniz en az 8 basamaklı olsun. Mümkün olduğunda aşağıdaki karakterlerden içersin. Büyük/küçük harf (A,a...Z,z) Rakam (0-9) Noktalama (.,; gibi) Özel karakter (!+ gibi)

Güvenli şifre sizlerin kişisel bilgilerinin kötü insanların ellerine geçmemesi için çok önemlidir. Şifrelerinizi belirli periyotlarda değiştirmeyi de sakın unutmayın.

Örnek güvenli şifre:

S	@	m	5	U	#	1	u
---	---	---	---	---	---	---	---

SİBER TUZAKLARI NASIL ANLARIM?

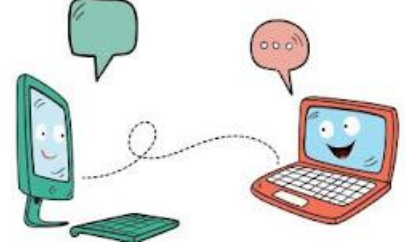
- 1 İnternette **kimlik bilgilerini** isteyen web sitelerine karşı **dikkatli ol.**
- 2 **Bedava** hediyelerden, programlardan ve **kazanacağını söyleyen yarışmalardan uzak dur.**
- 3 Eğlenceli gibi görünen testler, **senin hakkında bilgi toplamak için** hazırlanmış olabilir. **Bir kez daha düşün.**
- 4 Unutma! Bilinen markalar veya kurumlar e-posta yoluyla senden **parola, kimlik bilgileri gibi kişisel bilgiler istemez.**
- 5 Açılır pencerelerle (**pop-up**) gelen yarışma ve anketlere **katılma.**
- 6 Şüpheli bulduğun e-postaların içindeki bağlantıya (linke) tıklama ve gönderilen dosyayı **açma.**
- 7 Tanımadığın kişilerden gelen e-postaları açmadan önce, **tekrar düşün.**
- 8 İçeriği arkadaşlarına da göndermeni isteyen e-postalar, seni ve arkadaşlarını riske atabilir. E-postayı sil ve arkadaşlarını **uyar.**
- 9 İsteğin dışında bilgisayar kameranın açılmaması için, kameranı **kontrol et.**
- 10 Oyun oynamak için, üye olmanı isteyen siteleri önce **dikkatlice incele.**

5.Sınıf 3.Ünite (İLETİŞİM, ARAŞTIRMA VE İŞ BİRLİĞİ) BİLGİ BAĞLARI

Bilgisayar Ağı Nedir?

İki ya da daha fazla bilgisayarın bilgi paylaşımı veya iletişimi için bağlanmasıyla oluşan yapıya "Bilgisayar Ağı" denir.

Bilgisayar Ağları Nerelerde Kullanılır?

- Okul
- Hastane
- Bankalar
- Kütüphaneler
- Kafeler gibi bir çok alanla bilgisayar ağları kullanılır.

Bilgisayar Ağları Neden Kullanılır?

1) Dosya Paylaşımı

Örneğin; okulumuzun öğretmenler odasında yer alan bir bilgisayara derste kullanılacak olan sunumlar yüklenir. Daha sonra ders işlenecek sınıflardaki akıllı tahtalardan öğretmenler odasında yer alan bilgisayara ulaşarak o sunum kolay bir şekilde açılabilir. Kısaca bilgisayar ağı sayesinde bilgisayarlar arasında dosya (resim, video, müzik vb.) paylaşımı yapabiliriz. Bu şekilde hem zamandan kazanç sağlarız hem de sürekli usb bellek ya da farklı bir şeyler ile taşıma işlemi yapma gibi durumlar ile karşılaşmayız.

2) Çevre Birimlerin Paylaşımı

Belki de bilgisayar ağlarının en önemli faydalarından birisi bu diyebiliriz. Çevre birimlerini kolay bir şekilde paylaşabiliriz. Peki çevre birimi derken neyi kastediyoruz? Örnek vermek gerekirse; okulumuzda öğretmenler odasında bir tane yazıcı olsun. 4 tane de bilgisayar olsun. Bilgisayar ağı sayesinde bir tek yazıcıyı 4 tane bilgisayar ile kontrol edebiliriz. Eğer bilgisayar ağları olmasaydı 4 bilgisayar için 4 tane yazıcı almamız gerekecekti.

3) Uygulama Paylaşımı

Uygulama paylaşımı ile karşılıklı birçok uygulamayı kontrol edebiliriz. Örnek vermek gerekirse çevrimiçi yani internet üzerinden oynadığınız oyunlar da bilgisayar ağlarının kullanıldığı alanlardan birisidir.

NOT: İnternet en büyük bilgisayar ağıdır. Şöyle düşünebilirsiniz, dünyadaki tüm bilgisayarların birbirine bağlanmasıyla oluşana ağa internet diyebiliriz.

4) İletişim Kurmak

Birbirinden uzak şehirlerde bulunan insanların birbiriyle yazılı ve görüntülü bir şekilde iletişim kurmasını da yine bilgisayar ağları sağlar.

Ağ Türleri Nelerdir?

1) Yerel Alan Ağı (LAN)

Yerel alan ağı; Birbirine yakın mesafedeki; aynı binada veya aynı oda içerisinde bulunan bilgisayarların bağlanmasıyla oluşturulan ağlardır. Örnek vermek gerekirse okullarda kullanılan akıllı tahtalardaki ağ türü yerel alan ağıdır.

Yerel alan ağı kısaca LAN şeklinde de yazılır.

2) Metropol Alan Ağı (MAN)

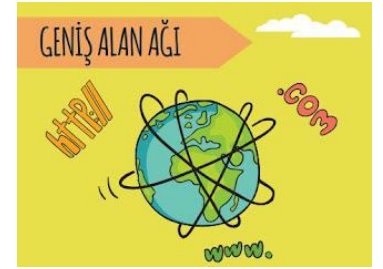
Metropol alan ağı; bir şehir ya da geniş bir mekanda bulunan yerel alan ağlarının birbiriyle bağlanması sonucu ortaya çıkan alan ağına verilen isimdir.

Kısaca MAN olarak da bilinir.

3) Geniş Alan Ağı (WAN)

Birbirine çok uzak mesafe de bulunan ağların da ya da bilgisayarların birbirine bağlanması ile oluşan ağ türüne verilen isimdir.

Bilgisayar Ağı Oluşturmak İçin Gerekli Malzemeler

- Modem
- Ağ Kartı
- Ağ Kablosu
- İnternet